

امام صادق(ع)؛ بهترین شاخصه تقرب مذاهب اسلامی در شیعه

امام صادق(ع) را می‌توان بهترین شاخصه تقرب مذاهب اسلامی در شیعه محسوب کرد که به لحاظ ارتباط فکری و فرهنگی کامل و ممتاز خود با نحله‌های اهل سنت، بسیار مورد تأیید و توجه آنان بوده‌اند.

امام صادق(ع) را می‌توان بهترین شاخصه تقرب مذاهب اسلامی در شیعه محسوب کرد که به لحاظ ارتباط فکری و فرهنگی کامل و ممتاز خود با نحله‌های اهل سنت، بسیار مورد تأیید و توجه آنان بوده‌اند.

صادق آیین‌ه‌وند، استاد تاریخ اسلام دانشگاه تربیت مدرس، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، به بیان سخنانی درباره انقلاب علمی و فرهنگی امام صادق(ع) و نقش ایشان در تقرب مذاهب اسلامی پرداخت و اظهار کرد: به سبب شرایط خاص تاریخی زمانه امام صادق(ع)، ایشان این فرصت را یافت تا با توجه به درگیری و نزاع بنی‌امیه با بنی‌عباس و تضعیف حکومت آنان به اقدامات علمی و فرهنگی بپردازند، چرا که امکان کمی برای کنترل امام(ع) و اقدامات ایشان از سوی بنی‌امیه و بنی‌عباس وجود داشت.

وی افزود: از همین رو، امام(ع) با تمام وجود از این فرصت پیش آمده استفاده کرده و به تربیت شاگردانی همت گماشتند که توانستند در ابعاد فکری، فرهنگی، هدایتی، فقهی و کلامی توفیقات گسترده‌ای کسب کنند و از آن جهت امام(ع) را بنیان‌گذار مذهب جعفری گفته‌اند که از فرصتی که از زمان امام سجاد(ع) پیش آمده و در دوران امام باقر(ع) ادامه یافته بود، کامل‌ترین فرصت نصیب ایشان شد.

امام صادق(ع) به لحاظ ارتباط فکری و فرهنگی کامل و ممتاز خود با نحله‌های دیگر و به ویژه اهل سنت، بسیار مورد تأیید و توجه اهل سنت است و از سوی دیگر، از حیث نسبت با خلیفه اول (از سوی مادر) نیز مورد احترام اهل سنت است.

استاد تاریخ دانشگاه تربیت مدرس در تشریح این مطلب گفت: یعنی می‌توان گفت که عصر جعفری یا در حقیقت تدوین برنامه جعفری توسط امام صادق(ع)، ادامه فرصتی بود که از امام سجاد(ع) و سپس امام باقر(ع) آغاز شده بود و این امر به تدریج ادامه یافت تا به نقطه‌ای رسید که امام صادق(ع) توانستند به بهترین نحو ممکن آن را تکمیل کنند.

وی درباره موضع امام صادق(ع) در قبال قیام‌های مبتنی بر خونخواهی امام حسین(ع) و احقاق حقوق اهل بیت(ع) و پاسخ به این سؤال که چرا با وجود مساعد بودن فضا، برای به دست گرفتن رهبری سیاسی، با این قیام‌ها همراهی نکردند؟ گفت: امام(ع) به خوبی با ماهیت این قیام‌ها (از جمله قیام‌های حسینیان و برخی از علویان) آشنا بودند و از اهداف آنان اطلاع داشتند و می‌دانستند که رهبران این قیام‌ها توان اداره جامعه را ندارند و ممکن است مشکلاتی نیز برای جامعه ایجاد کنند؛ از همین رو امام(ع) فرصت را برای کارهای فکری مناسب‌تر می‌دیدند.

آیین‌ه‌وند همچنین درباره جایگاه امام(ع) در منابع اهل سنت تصریح کرد: امام صادق(ع) به لحاظ ارتباط فکری و فرهنگی کامل و ممتاز خود با نحله‌های دیگر و به ویژه اهل سنت، بسیار مورد تأیید و توجه اهل سنت است و از سوی دیگر، از حیث نسبت با خلیفه اول (از سوی مادر) نیز مورد احترام اهل سنت است. امام(ع) در آن عصر به وحدت مسلمین بیش از همه چیز توجه داشتند و خود اهل سنت نیز همواره توجه ویژه‌ای به امام(ع) داشته‌اند.

نویسنده کتاب «قیام‌های شیعه در تاریخ اسلام» درباره مواجهه ائمه(ع) و به ویژه امام صادق(ع) با نهضت ترجمه آثار یونانی و سریانی به عربی اظهار کرد: ائمه(ع) خود کار فکری و فرهنگی را آغاز کرده و در عین حال مراقب افکار انحرافی نیز بوده‌اند. مکتبی که ائمه(ع) تأسیس کردند، باعث شد که بخش عظیمی از نیروهایی که ممکن بود، جذب جبهه مقابل و افکار بیگانه و انحرافی شوند، به سمت ایشان بیایند و این موضوع در زمان امام صادق(ع) بسیار برجسته‌تر از پیش است.

وی با بیان این‌که امام صادق(ع) پیش و بیش از مقابله فرهنگی به پر کردن خلأها پرداختند، درباره نقش ایشان در تقرب مذاهب اسلامی خاطرنشان کرد: امام صادق(ع) را می‌توان بهترین شاخصه تقرب مذاهب در شیعه محسوب کرد و در این زمینه کتابی با عنوان «الامام الصادق و المذاهب الاربعه» از سوی مرحوم اسد حیدر تألیف شده که با عنوان «امام صادق(ع) و مذاهب اهل سنت» به فارسی ترجمه شده است.

استاد تاریخ اسلام دانشگاه تربیت مدرس تشریح کرد: کتاب پنج جلدی «الامام الصادق و المذاهب الاربعه» تألیف مرحوم اسد حیدر که در هشت جلد به فارسی ترجمه شده، از بهترین آثاری است که طرفداران اهل بیت(ع) و مخصوصاً پیروان امام صادق(ع)

باید آن را - به ویژه در موضوع مواجهه امام(ع) با مذاهب اسلامی و نقش ایشان در تقریب - مورد توجه قرار دهند.